

okoli leta 793, notarjeva pisarna iz 17. stoletja, motivi, ki prikazujejo notarjevo sodelovanje pri najrazličnejših življenjskih situacijah v srednjem veku, in prikaz sodobne notarske pisame z vsemi pripadajočimi elementi. Ob razstavi je bila podana mnogim še premalo poznana vloga notarja danes v slovenskem in širšem mednarodnem prostoru.

Originali ali kopije originalnih dokumentov so bili odbrani z ozirom na zastavljeno vsebino koncepta iz naslednjih fondov Pokrajinskega arhiva Maribor:

- Okrožno sodišče Maribor 1898-1941, predsedstveni spisi
- dr. Šorli Ivo, notar, Maribor 1926-1940
- Jezovšek Vladimir, notar, Maribor 1931-1932
- Haas Jožef, notar, Maribor 1903-1904
- Ašič Ivan, notar, Maribor 1919-1941
- dr. Geršak Ivan, notar, Ormož 1871-1911
- posamezne dokumente iz fonda škof Anton Martin Slomšek je za čas razstave odstopil Škofijski arhiv Maribor
- reprodukcije dokumentov iz fondov zlata bula, Praga, Češka Republika
- Damhover: Practycke in civivile saecken 1649, S. 238, Rotterdam
- rokopis kodeksa Lex Romana Visigothorum, samostanska knjižnica St. Galen
- LA, Handschrift 816, Grazer Abschriften in
- originalni vzorec notarskih aktov, ki jih uporabljajo slovenski notarji danes.

Izbrani dokumenti so pripomogli k privlačnemu videzu razstave tudi za oko.

V sklopu praznovanj 20-letnice Univerze v Mariboru smo razstavo v vsebinsko nekoliko spremenjeni obliki prenesli v avlo Pravne fakultete v Mariboru, kjer so jo odprli 10. oktobra pod naslovom Korenine notariata na Slovenskem. Pri tej postavitvi je bil poudarek na prikazu zgodovinskega razvoja institucije notariata in njenem vplivu na urejanje družbenih razmerij v preteklosti ter prikazu sodobnega notariata, kakšnega doživljamo danes.

Razstava je bila po svoji vsebini, obliki in izbrani lokaciji postavljena in MEDIAS RES, saj je bodočim pravnikom in notarjem ponudila možnost, da se v sliki in besedi seznanijo z eno izmed možnosti izbire bodočega poklica.

Ob pripravi razstave se je pokazala možnost sodelovanja dveh, po zunanji in notranji dejavnosti raznolikih ustanov, ki sta pa vendarle našli skupni jezik in najširši javnosti uspešno pokazali to, kar sta načrtovali. Z veseljem je s svojim znanjem ter bogato zakladnico gradiva in eksponatov pristopil k sodelovanju tudi Inštitut za avstrijsko pravno zgodovino Pravne fakultete Univerze Karla in Franza iz Gradca in njegov dekan ter predstojnik, prof. dr. Gernot Koher.

Razstavo je spremljala sicer drobna, a vsebinsko bogata zloženska obch avtorjev, Mag. Borut Holcman je pod naslovom NOTARIAT VCERAJ predstavil tradicijo notarskega stanu in pojme v latinskem jeziku,

ki se s svojim pomenom vežejo na njihovo poslanstvo. V svojem razglabljanju o zgodovini notariata ocenjuje obdobje pri nas, ko notariat kot institucija ni obstajal. Mag. Vesna Rijavec pa se je že v naslovu članka ustavila ob vprašanju Notariat nov ali star pravniški poklic? Pri svojem razmišljanju izhaja iz leta 1994, ko je bil v mesecu februarju sprejet Zakon o notariatu. Ne oziraje se na današnji pravni sistem in današnje zakonodajo se vedno znova vrača nazaj, na tradicionalni lik latinskega notarja. Tako kot so veljala natančno določena pravila za notarja nekoč, tudi današnji notar ne more biti le "zapisovalec tujih misli", temveč mora znati prislulniti ljudem in njihovim problemom.

Razstava ni bila odmevna samo med stalnimi obiskovalci in poznavalci pravne zgodovine, temveč je pomenila tudi velik izziv za notarje, ki opravljajo ta poklice danes.

Iz njihovih vrst je zrasla ideja, da bi lahko korenine notariata predstavili tudi v širšem prostoru, sicer kot gostujoča, a vsebinsko dopolnjena razstava. Pokrajinski arhiv Maribor je pobudo sprejel in v predlog programa za leto 1996 predvidel postavitev razstave z naslovom Korenine notariata na Slovenskem. Morda bo imela kaj posluha tudi Notarska zbornica Slovenije in omogočila izdajo kataloga, ki si ga ta razstava zagotovo zasluži.

Slavica Tovšak

Po Trenti z arhivskimi dokumenti

V preddverju Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici je arhivistka Metka Nusdorfer - Vuksanović maja 1995. leta postavila pregledno razstavo o Trenti. Zanj je namenila 138 dokumentov, ki, z izjemo nekaj eksponatov, izposojenih pri Turističnemu društvu Bovec, izvirajo iz Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici. Razstavljeni arhivski dokumenti segajo od 1872. do 1963. leta. Z izrednim občutkom izbrani in v glavnem kronološko postavljeni dokumenti o najznačilnejših, izjemnih ali najbolj vsakdanjih trentarskih zadevah nam pričarajo podobo tega odmaknjenege kotička Slovenije. Ta ima sicer veliko ljubiteljev, a malo takih zagnancev, ki so svoje moči tudi resnično pripravljene nameniti življenju v njej. Nekoč je bilo takih ljudi več. Trenta je bila celo samostojna občina, župnija in imela je šolo. Eksponate do leta 1928 je avtorica našla med gradivom fonda do tedaj delujoče občine. Med njimi najdemo dokument o znanem Antonu Tožbarju, ki ga je ranil medved, o postavitvi samostojne župnije, o razmerah med prvo svetovno vojno v zaledju fronte, o postavitvi meje med Italijo in Kraljevino SHS po vojni, o problemih s pašo koz, ki so siromašile gozdove in pašnike, o revščini, ki je ves čas pestila Trentarje in jih silila v svet s trebuhom za kruhom, o postavljanju planinskih koč v trentarskih gorah. Ob-

čina Trenta se je združila z občino Soča in tako je ostalo do razpada Italije. Dokumente za to obdobje je tako avtorica črpala večinoma iz fonda občine Soča. Tu se srečamo z zanimivimi eksponati, ki med drugim izpričujejo težave pa tudi kakšno ugodnost Trentarjev ob namestitvi italijanske vojske v kraju ter kup težav z novo mejo, s spremembo priimkov v italijanski jezik in s podatki o velikem izseljevanju prebivalcev. Tudi za obdobje po drugi svetovni vojni je največ dokumentov našla v fondih upravnih organov od Krajevnega ljudskega odbora Trenta do Občinskega ljudskega odbora Bovec in Okrajnega ljudskega odbora Tolmin. Nezanemarljiv pa je tudi delež dokumentov iz fonda Planinskega društva Tolmin, Turističnega društva Bovec, Osnovne šole Trenta ter osebnih fondov Ludvika Zorzuta in Franceta Avčina. Prikazujejo pa razmeire ob demarkacijski črti med cono A pod zavezniško vojaško upravo in cono B, kamor je sodila tudi Trenta in je bila pod upravo jugoslovanske vojske, o gradnji in obnovi planinskih koč in domov ter o turizmu, o prometnih povezavah Trente s svetom, o možnostih njenega gospodarskega razvoja ter zopet o padanju števila prebivalcev in odhajanju mladine v večja središča.

Razstavo spremlja 67 strani obsegajoč katalog. V njem si lahko ogledamo 23 objavljenih eksponatov, se v seznamu razstavljenih dokumentov se seznanimo z njihovo vsebino, predvsem pa lahko ob obsežnejši uvodni študiji obogatimo ali sploh na novo pridobimo znanje o Trenti. Avtorica je s pomočjo že objavljenih del o tem koncu naše domovine, s pomočjo študije ohranjenih arhivskih virov ter na podlagi ustnih virov domačinov in poznavalcev Trente na poljuden in topel način ter hkrati na znanstveno-strokovni ravni uspela ujeti utrip življenja Trente skozi čas od prvih omemb do današnjih dni.

Vlasta Tul

Razstava Podobe starih industrijskih podjetij na Celjskem, Zgodovinski arhiv v Celju, Celje 1995. **Avtor razstave: mag. Milko Mikola**

Zgodovinski arhiv v Celju je že leta 1992 pripravil razstavo z naslovom *Industrija na Celjskem do leta 1941*, katere avtor je bil mag. Milko Mikola. Na tej razstavi so bili predstavljeni nekateri najpomembnejši arhivski dokumenti industrijskih podjetij na Celjskem iz druge polovice prejšnjega in iz prve polovice našega stoletja, ki jih hrani Zgodovinski arhiv v Celju. Že takrat se je avtorju razstave porodila ideja, da bi pripravil posebno razstavo, kjer bi bile predstavljene samo upodobitve teh industrijskih podjetij. Začel je z načrtnim zbiranjem materiala in tako je nastala raz-

stava *Podobe starih industrijskih podjetij na Celjskem*, ki je bila odprta septembra letos v prostorih Muzeja novejšje zgodovine v Celju.

Na razstavi je bilo predstavljenih šestinideset vedut, slik, ris in fotografij industrijskih podjetij s širšega celjskega območja iz obdobja druge polovice prejšnjega in prve polovice našega stoletja. Ob vsaki razstavljeni upodobitvi podjetja je bil tudi kratek oris njegove zgodovine. Za popestritev so bile dodane še tiskane glave z dopisov podjetij.

Ob razstavi je izšel tudi katalog, ki poleg seznama razstavljenih dokumentov obsega še kratek oris zgodovine posameznih podjetij, v njem pa je objavljenih tudi osem fotografij nekaterih starih celjskih industrijskih podjetij. Pri tem je treba povedati, da je mag. Milko Mikola pripravil tudi obširnejšo študijo z naslovom *Stara industrijska podjetja na Celjskem*, ki pa žal zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ob razstavi ni mogla iziti.

Bojana Aristovnik

Poročilo o razstavah Zgodovinskega arhiva Ptuj

Že nekaj let se v Zgodovinskem arhivu Ptuj ukvarjam s prirejanjem razstav, ki imajo skupni imenovalec VINO. Ideja se je porodila ob naši osamosvojitvi leta 1991. Na kmetijsko-živilskem sejmu v Gomji Radgoni so se odločili, da kot posebno pomembno gospodarsko vejo prikažejo vinogradniško tradicijo Slovenije. Obmil se je na znanega strokovnjaka in mestnega viničarja v Mariboru, mag. Toneta Zafošnika, ki je prišel z idejo v arhiv.

Razstavo sta zasnovali Marija Hemja-Masten in Nada Jurkovič. Izšel je dvojezični katalog *Trta in vino skozi stoletja - Die Weinrebe und der Wein im Laufe der Zeit*.

V vseh arhivih Slovenije je bilo zbranih 129 eksponatov. Tako se ta tradicija nadaljuje sedaj iz leta v leto. Vmes smo pripravili v sodelovanju z Mariborom razstavo v okviru akcije *Vino forum* v mariborskem gledališču, lani je bil predstavljen laški rizling.

Letošnja razstava je nosila naslov *Šipon, naša žlahtna posebnost*. Za zgodovinski del in muzejske predmete je pripravila gradivo Marija Hemja-Masten. Izbrani so bili dokumenti in fotografije, ki govorijo o tej sorti vina. Ob pomoči sodelavke Nežke Rašl je bila razstava postavljena v vinskem paviljonu v Radgoni, kjer je bila na ogled od 25. 8. 1995 do 10. 9. 1995. Ob razstavi je izšel tudi katalog z istim imenom. V njem je članek z naslovom *O moslaveu - šiponu in drugih sortah v arhivskih virih avtorice M. Hemje-Masten*. Katalog vsebuje tudi seznam gradiva na razstavi.

Razstava je doživela v strokovni javnosti doher